

**แนวทางการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้สำหรับพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ของ
โรงเรียนพานพสกสวัสดิ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2**

**Guidelines for Learning Resources Management for Developing Student
Competencies in the 21st Century of Phanpasoksawad School Under the
Jurisdiction of Chiang Rai Primary Educational Service Area Office, Region 2**

วันที่รับบทความ: 9 เม.ย. 66

วันที่แก้ไขบทความ: 24 มิ.ย. 67

วันที่ตอบรับ: 1 ก.ค. 67

วิภา ชัยนา¹

Wipa Chaina¹

สุวดี อุปป็นใจ²

Suwadee Ouppinjai²

สมเกียรติ ตุ่นแก้ว³

Somkiet Tunkaew³

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและประเมินแนวทางการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้สำหรับพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนพานพสกสวัสดิ์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษา และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ของโรงเรียนพานพสกสวัสดิ์ จำนวน 54 คน และผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการศึกษา พบว่า

1. แนวทางการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้สำหรับพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนพานพสกสวัสดิ์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 ได้แนวทางในการพัฒนา ได้แก่ 1) การวางแผน 2) การจัดองค์การ 3) การบริหารงานบุคคล 4) การอำนวยความสะดวก 5) การประสานงาน 6) การรายงาน และ 7) งบประมาณ 2. ผลการประเมินระดับความเป็นไปได้ของแนวทางการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้สำหรับพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนพานพสกสวัสดิ์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 พบว่า โดยรวมมีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด

¹ นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย (2565)

¹ Master of Education (Educational Administration) Faculty of Education, Chiang Rai Rajabhat University. (2022).

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ประจำหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย (อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก)

² Assistant Professor in Master of Education (Educational Administration) Faculty of Education, Chiang Rai Rajabhat University. (Advisor).

³ อาจารย์ ประจำหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย (อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม)

³ Lecturer in Master of Education (Educational Administration) Faculty of Education, Chiang Rai Rajabhat University. (Co Advisor)

คำสำคัญ : การบริหารจัดการ แหล่งเรียนรู้ สมรรถนะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21

Abstract

The purposes of the study were to study and evaluate the guidelines of Learning resources administration to develop Learner Competencies in the 21st Century of students of Phanpasoksawad School, Chiang Rai Primary Educational Service Area Office 2. The population used in the study were 54 people including the administrators, teachers and educational personnel, and 7 experts. The instruments used in the study were the questionnaire and the interview form. The statistics used to analyze data were frequency, percentage, mean and standard deviation.

The findings were as follows: 1. The guidelines of learning space administration to develop Learner Competencies in the 21st Century of students of Phanpasoksawad School, Chiang Rai Primary Educational Service Area Office 2 were 1) planning, 2) organization management, 3) personnel administration, 4) direction, 5) coordination, 6) report, and 7) budget 2. The result of the evaluation of the level of possibility of the guidelines of learning space administration to develop Learner Competencies in the 21st Century of students of Phanpasoksawad School, Chiang Rai Primary Educational Service Area Office 2 was that the overall possibility was at a much level.

Keywords: Management, Learning Resources, Learner Competencies in the 21st Century

บทนำ

การก้าวเข้าสู่ยุคศตวรรษที่ 21 ถือเป็นช่วงเวลาที่เกิดการเปลี่ยนแปลงในด้านต่าง ๆ อย่างรวดเร็วและต่อเนื่อง อันเป็นผลมาจากความเจริญก้าวหน้าทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่เข้ามามีบทบาทสำคัญในการดำรงชีวิตประจำวันของผู้คนมากขึ้น ส่งผลกระทบทั้งทางด้านสังคม เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม การดำเนินชีวิต รวมทั้งด้านการศึกษาด้วย ทำให้ประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกต้องมีการวางแผนและกำหนดแนวทางการพัฒนาประเทศเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้น รวมไปถึงการเตรียมคนยุคใหม่ให้มีความพร้อมที่จะเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงและการเปลี่ยนผ่านเหล่านี้เพื่อสามารถดำเนินชีวิตอยู่ในโลกแห่งการเปลี่ยนแปลงได้อย่างเป็นสุข ซึ่งการที่คนยุคใหม่จะมีความพร้อมในการเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงและการเปลี่ยนผ่านได้นั้น ก็ต้องขึ้นอยู่กับแนวทางการจัดการศึกษาของประเทศนั้น ๆ ว่ามีการจัดการศึกษาไปในทิศทางใด โดยการศึกษาเป็นกลไกหลักในการพัฒนา ส่งเสริม ปลุกฝัง แนวความคิดความรู้ให้กับพลเมืองและสังคมโดยรวมของประเทศ ดังนั้นการศึกษาจึงเป็นตัวแปรหลักของความสามารถในการแข่งขันระยะยาว การออกแบบการศึกษาจึงเป็นข้อต่อสำคัญของการพัฒนาประเทศในทุกด้านที่เกี่ยวข้องกับมนุษย์และสังคม (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2557, น.1)

ด้วยเหตุนี้ การจัดการศึกษาในปัจจุบันจึงต้องปรับเปลี่ยนให้ตอบสนองกับทิศทางการผลิตและการพัฒนากำลังคนดังกล่าว โดยมุ่งเน้นการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนมีทักษะในศตวรรษที่ 21 เพื่อให้ได้ทั้งความรู้และทักษะที่จำเป็นต้องใช้ในการดำรงชีวิต การประกอบอาชีพ และการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ท่ามกลางกระแสแห่งการเปลี่ยนแปลง (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560, น.16)

กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดแนวนโยบายในการพัฒนาเยาวชนของชาติเข้าสู่โลกยุคศตวรรษที่ 21 โดยมุ่งส่งเสริมให้ผู้เรียนมีคุณธรรม รักความเป็นไทย มีทักษะการคิดวิเคราะห์ คิดสร้างสรรค์ มีทักษะด้านเทคโนโลยี สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่น และสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมโลกได้อย่างสันติ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2551, น.2) สอดคล้องกับ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2553 มาตรา 4 ได้บัญญัติไว้ว่าการศึกษาเป็นกระบวนการเรียนรู้เพื่อความเจริญงอกงามของบุคคลและสังคม โดยการถ่ายทอดความรู้ การฝึก การอบรม การสืบสานทางวัฒนธรรม การสร้างสรรค์จรรโลงความก้าวหน้าทางวิชาการ การสร้างองค์ความรู้ อันเกิดจากการจัดสภาพแวดล้อมสังคม และการเรียนรู้และปัจจัยเกื้อหนุนให้บุคคลเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต มาตรา 22 ได้ระบุไว้ว่า “การจัดการศึกษาต้องยึดหลักผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ” และมาตรา 24 (5) ได้ระบุว่าการจัดการกระบวนการเรียนรู้สถานศึกษาต้องดำเนินการส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อมสื่อการเรียนและอำนวยความสะดวกเพื่อให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้และมีความรอบรู้ รวมทั้งสามารถใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ ทั้งนี้ผู้สอนและผู้เรียนอาจเรียนรู้ไปพร้อมกันจากสื่อการเรียนการสอนและแหล่งวิทยาการประเภทต่าง ๆ” (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2556, น. 3 – 7)

อย่างไรก็ตามจากการศึกษาพบว่า สถานศึกษาหลายแห่งยังประสบปัญหาในการใช้ประโยชน์จากแหล่งเรียนรู้ อาทิ งานวิจัยของเจนจิรา อุบุญญ์ (2558) พบว่า สภาพปัญหาของแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนคือ แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนยังไม่มีคุณภาพ และยังไม่มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้อย่างหลากหลายและต่อเนื่อง สถิติการเข้าใช้บริการแหล่งเรียนรู้น้อย ผู้เรียนไม่มีโอกาสใช้แหล่งเรียนรู้อย่างทั่วถึง โรงเรียนขาดการนิเทศและติดตามผลการพัฒนาแหล่งเรียนรู้อย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง งบประมาณที่จัดสรรให้กับแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ในโรงเรียนยังน้อย ไม่เพียงพอต่อการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ บุคลากรที่รับผิดชอบมีภาระงานมากทำให้ไม่มีเวลาในการให้บริการ และยังขาดการสนับสนุนเพิ่มพูนความรู้และประสบการณ์ตามงานที่รับผิดชอบ สอดคล้องกับงานวิจัยของประภาภรณ์ มีพรหม (2559) ซึ่งพบว่า โรงเรียนมีแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายแต่มีสภาพการไม่เหมาะสม ขาดการดูแลเอาใจใส่ อุปกรณ์ไม่ทันสมัย และมีสภาพไม่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ การบริหารและจัดการใช้แหล่งเรียนรู้ยังขาดประสิทธิภาพ เนื่องจากงบประมาณไม่เพียงพอ ครูที่รับผิดชอบมีภาระการสอนมาก จึงไม่มีเวลาดูแลรับผิดชอบแหล่งเรียนรู้แต่ละแห่งอย่างเต็มที่ ทำให้ครูและนักเรียนไปใช้แหล่งเรียนรู้ไม่มากเท่าที่ควร และสอดคล้องกับงานวิจัยของญาณิศา ดวงสีทอง (2561) ซึ่งพบว่า สภาพการจัดแหล่งเรียนรู้ไม่มีประสิทธิภาพเนื่องจากขาดสื่ออุปกรณ์ สถิติผู้เข้าใช้บริการน้อย ขาดการดูแลเอาใจใส่ ทำให้สภาพแหล่งเรียนรู้ไม่สะอาดและมีการชำรุดของวัสดุครุภัณฑ์ เนื่องมาจากขาดการบริหารจัดการที่ดี ขาดงบประมาณ ขาดการประชาสัมพันธ์และการมีส่วนร่วมของชุมชน ครูไม่มีเวลาดูแลรับผิดชอบแหล่งเรียนรู้ ครูยึดติดกับการจัดการเรียนรู้แบบเดิม และกิจกรรมส่งเสริมการเข้าใช้แหล่งเรียนรู้อยังขาดความต่อเนื่อง

โรงเรียนพานพสกสวสดี ตั้งกีดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 เป็นสถานศึกษาที่จัดการศึกษาตั้งแต่ระดับปฐมวัย และระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนตั้งอยู่ที่ ตำบลเมืองพาน อำเภอพาน จังหวัดเชียงราย โรงเรียนมีแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย แหล่งเรียนรู้ด้านวิชาการ ได้แก่ ห้องสมุด ห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ ห้องปฏิบัติการวิทยาศาสตร์ และแหล่งเรียนรู้

ด้านส่งเสริมวิชาการ ได้แก่ มุมหนังสือในห้องเรียน ห้องพยาบาล สวนสมุนไพร สนามเด็กเล่น ที่ผ่านมาพบว่า โรงเรียนยังมีการใช้ประโยชน์จากแหล่งเรียนรู้ต่างๆ ของโรงเรียนได้ไม่เต็มที่เช่นเดียวกัน และยังมีการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ไม่เป็นระบบเท่าที่ควร เนื่องจากขาดงบประมาณในการพัฒนา ปรับปรุงซ่อมแซม นอกจากนี้ แหล่งเรียนรู้บางแห่งยังมีขนาดพื้นที่จำกัด ทำให้ไม่สะดวกในเข้าไปศึกษาเรียนรู้ ส่งผลให้แหล่งเรียนรู้บางแห่งขาดการใช้งาน ขาดการพัฒนา และเกิดความเสื่อมโทรมไปตามเวลา ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาแนวทางการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้สำหรับพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนพานพสกสวัสดิ์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 เพื่อหาแนวทางการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพและมีความเป็นไปได้ในการนำไปพัฒนาแหล่งเรียนรู้สำหรับใช้จัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนพานพสกสวัสดิ์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 ให้มีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาแนวทางการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้สำหรับพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนพานพสกสวัสดิ์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาเชียงราย เขต 2
2. เพื่อประเมินแนวทางการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้สำหรับพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนพานพสกสวัสดิ์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาเชียงราย เขต 2

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

1.1 หน้าที่การบริหาร POSDCORB ของ Luther H. Gulick and Lyndall F. Urwick (1937, p.332) ประกอบด้วย 1. การวางแผน (Planning) 2. การจัดองค์การ (Organizing) 3. การบริหารงานบุคคล (Staffing) 4. การอำนวยการ (Directing) 5. การประสานงาน (Coordinating) 6. การรายงาน (Reporting) 7. งบประมาณ (Budgeting)

1.2 แหล่งเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนพานพสกสวัสดิ์ ประกอบด้วยแหล่งเรียนรู้ต่างๆ ที่อยู่ในโรงเรียน สามารถจำแนกออกเป็น 3 ประเภท ประกอบด้วย 1. แหล่งเรียนรู้ที่เป็นอาคาร สถานที่ และสิ่งแวดล้อม 2. แหล่งเรียนรู้ที่เป็นสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยี 3. แหล่งเรียนรู้ที่เป็นบุคคล

1.3 การใช้แหล่งเรียนรู้เพื่อพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 โดยจากการสังเคราะห์จากแนวคิดของหน่วยงานทางวิชาการและนักการศึกษา ได้แก่ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2551) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน (2556) วสันต์ สว่างศรีงาม (2555) วิจารย์ พานิช (2555) สุวดี อุปปินใจ และคณะ (2564) สามารถสังเคราะห์สมรรถนะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ออกเป็น 4 ด้าน ได้แก่ 1. ความสามารถในการเรียนรู้ 2. ความสามารถทางอารมณ์และสังคม 3. ความสามารถในการทำงานและสร้างนวัตกรรม 4. ความสามารถในการด้านคุณลักษณะและคุณธรรม

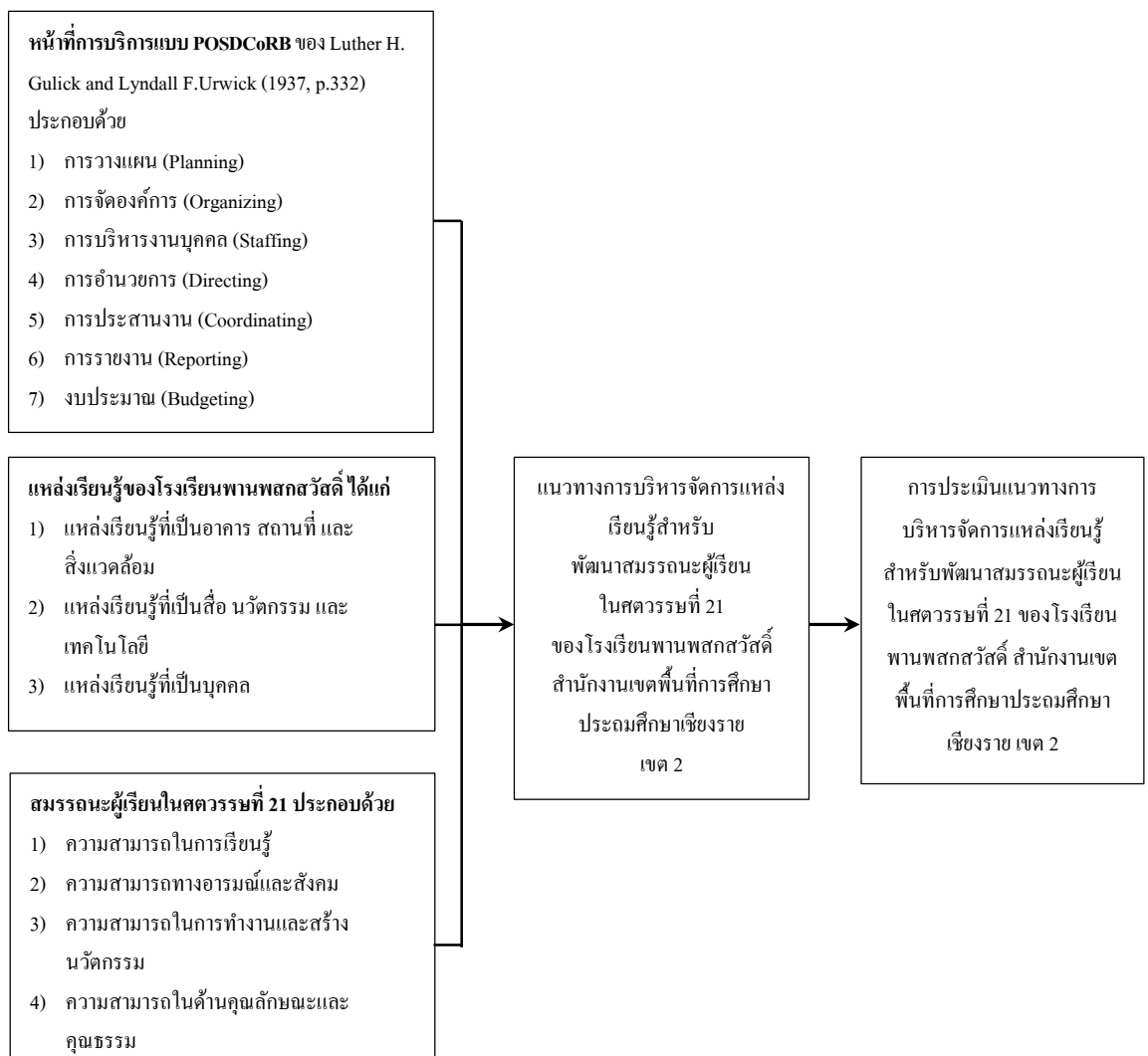
2. กลุ่มผู้ให้ข้อมูล

ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ในระดับปฏิบัติการและระดับนโยบาย ดังนี้ ศึกษาพิเศษที่มีวิทยฐานะชำนาญการพิเศษขึ้นไป จำนวน 1 คน ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีวิทยฐานะชำนาญการพิเศษขึ้นไป จำนวน 3 คน และครูผู้สอนที่มีวิทยฐานะชำนาญการพิเศษขึ้นไป จำนวน 3 คน รวมจำนวนทั้งหมด 7 คน ผู้ให้ข้อมูลที่กำหนดเป็นการวิจัยในขั้นตอนวิธีดำเนินการวิจัย

3. ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้บริหารสถานศึกษา ครู บุคลากรทางการศึกษา และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนพานพสกสวัสดิ์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 โดยผู้ให้ข้อมูลประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 3 คน ครูและบุคลากรทางการศึกษา จำนวน 38 คน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจำนวน 13 คน รวมจำนวนทั้งหมด 54 คน ผู้ให้ข้อมูลที่กำหนดเป็นการวิจัยในขั้นตอนวิธีดำเนินการวิจัย

กรอบแนวคิดของการวิจัย

ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ชาญชัย อาจินสมาจาร (2550, น.44 – 45) กล่าวถึงหลักการบริหารจัดการไว้ดังนี้

1. การตั้งวัตถุประสงค์ (Purposing) การตั้งวัตถุประสงค์จะให้ทิศทางในการทำงานเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย
2. การวางแผน (Planning) การวางแผนเป็นการเลือกแนวทางในการปฏิบัติงานตามแนวทางหลาย ๆ แนวทาง การวางแผนมีประโยชน์เพราะเป็นการกำหนดสิ่งที่ต้องการทำให้สำเร็จ การวางแผนจะช่วยประหยัดเวลาการทำงานและการเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผล

3. การจัดองค์การ (Organizing) ประกอบด้วยโครงสร้างของหน่วยงานและกระบวนการขององค์การ ในฐานะเป็นโครงสร้าง เป็นรูปแบบของความสัมพันธ์ การจัดองค์การเป็นการกำหนดตำแหน่งของบุคลากรในการปฏิบัติงาน เช่น การมอบหมายงานและหน้าที่รับผิดชอบ การประสานงานและการผสมผสานกิจกรรมของทุกคนเรื่องที่จะทำให้บรรลุจุดมุ่งหมาย

หน้าที่การบริหาร POSDCoRB เป็นเทคนิคการบริหารจัดการองค์การซึ่งมีการนำมาใช้ในวงการต่าง ๆ รวมทั้งวงการศึกษาอย่างกว้างขวาง โดยหน้าที่การบริหาร POSDCoRB มีหลักการแนวคิด และองค์ประกอบที่สำคัญดังนี้ (ชาวลิต ชัยชนะ, 2558, น.35 – 41; ฐานิสรา กาบบัวศรี, 2562, น.18 – 20)

หลักการแนวคิดของ POSDCoRB

หลังสงครามโลกครั้งที่ 2 กองทัพสหรัฐได้รวบรวมนักวิชาการเพื่อประเมินข้อผิดพลาดในการบริหารจัดการในกองทัพที่ผ่านมา เพื่อใช้ปรับปรุงให้มีประสิทธิภาพสูงสุด Luther H. Gulick and Lyndall Urwick ก็เป็นหนึ่งในกลุ่มนักวิชาการที่ได้มาร่วมตัวกันครั้งนั้น ในปี ค.ศ.1937 โดยเสนอแนวคิดและภาระหน้าที่ที่สำคัญของผู้บริหาร POSDCoRB โดยได้ขยายส่วนสำคัญพื้นฐานที่เรียกว่า The Elements of Management 5 ประการของ Fayol มาปรับปรุงและประยุกต์กับการบริหาร งานราชการ ได้เสนอแนะการจัดหน่วยงานในทำเนียบแก่ประธานาธิบดี รัฐบาลสมัยประธานาธิบดี แฟรงกลิน ดี รูสเวลต์ ของสหรัฐอเมริกา เพื่อให้ตอบคำถามที่ว่าอะไรคืองานของประธานาธิบดีสหรัฐอเมริกา ในที่สุดได้คำตอบสั้น ๆ คือ POSDCoRB ซึ่งหมายถึงกระบวนการบริหาร 7 ประการ POSDCoRB เป็นเครื่องมือสำคัญสำหรับผู้บริหาร สร้างกลไกและโครงสร้างให้กับองค์การ จัดเตรียมบุคลากรที่มีความชำนาญต่างกันให้อยู่ในแผนกที่เหมาะสมกับองค์กร บุคลากรรู้หน้าที่ และผู้บริหารสามารถบริหารและสั่งการเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ วางกรอบการทำงานให้องค์กร เพื่อเป็นแนวทางในการบริหาร ส่งเสริมการปฏิบัติงานที่สอดคล้องกันภายในองค์กร

องค์ประกอบของ POSDCoRB

ทฤษฎีการบริหารจัดการ POSDCoRB มีองค์ประกอบสำคัญ 7 ประการ ดังนี้

- 1) P : Planning การวางแผน
- 2) O : Organizing การจัดการองค์การ
- 3) S : Staffing การจัดการด้านบุคลากร
- 4) D : Directing การอำนวยการ
- 5) Co : Coordinating การประสานงาน
- 6) R : Reporting การรายงาน
- 7) B : Budgeting การจัดการงบประมาณ

ระเบียบวิธีการวิจัย

การวิจัยเรื่อง แนวทางการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้สำหรับพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนพานพสกสวัสดิ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods Research) ซึ่งใช้วิธีการวิจัยผสมระหว่างการวิจัยเชิงคุณภาพ แล้วตามด้วยการวิจัยเชิงปริมาณ โดยกำหนดวิธีการดำเนินการวิจัยออกเป็น 2 ขั้นตอน ได้แก่

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาแนวทางการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้สำหรับพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนพานพสกสวัสดิ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2

1. กลุ่มผู้ให้ข้อมูล

ประกอบด้วยผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ในระดับปฏิบัติการและระดับนโยบาย จำนวน 7 คน ดังนี้ 1) ศึกษาานิเทศก์ที่มีวิทยฐานะชำนาญการพิเศษขึ้นไป จำนวน 1 คน 2) ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีวิทยฐานะชำนาญการพิเศษขึ้นไป จำนวน 3 คน 3) ครูผู้สอนที่มีวิทยฐานะชำนาญการพิเศษขึ้นไป จำนวน 3 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งมีโครงสร้าง (Semi-Structured Interview Protocol) เพื่อสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิในประเด็นแนวทางการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้สำหรับพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนพานพสกสวัสดิ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 แบบสัมภาษณ์ประกอบด้วยคำถามเกี่ยวกับข้อมูลแนวทางการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้สำหรับพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนพานพสกสวัสดิ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 เป็นคำถามที่มาจากการทบทวนเอกสารและงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยมีลักษณะคำถามแบบปลายเปิด

3. การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในขั้นตอนนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้

3.1 ศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

3.2 ศึกษาแนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาแหล่งเรียนรู้และหน้าที่การบริหาร POSDCoRB ซึ่งประกอบด้วย 7 ประการ ประกอบด้วย 1) การวางแผน 2) การจัดการองค์กร 3) การจัดการด้านบุคลากร 4) การอำนวยการ 5) การประสานงาน 6) การรายงาน และ 7) การจัดการงบประมาณ

3.3 วิเคราะห์และสังเคราะห์ประเภทของแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนพานพสกสวัสดิ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 โดยแบ่งออกเป็น 3 ประเภท ประกอบด้วย 1) แหล่งเรียนรู้ที่เป็นอาคาร สถานที่ และสิ่งแวดล้อม 2) แหล่งเรียนรู้ที่เป็นสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยี และ 3) แหล่งเรียนรู้ที่เป็นบุคคล

3.4 วิเคราะห์และสังเคราะห์สมรรถนะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 โดยแบ่งออกเป็น 4 ด้าน ประกอบด้วย 1) ความสามารถในการเรียนรู้ 2) ความสามารถทางอารมณ์และสังคม 3) ความสามารถในการทำงานและสร้างนวัตกรรม และ 4) ความสามารถในด้านคุณลักษณะและคุณธรรม

3.5 นำองค์ประกอบที่ได้มาใช้ในการรอบแนวคิดในการวิจัยและกรอบเนื้อหาในการสร้างคำถามในแบบสัมภาษณ์

3.6 สร้างแบบสัมภาษณ์ตามกรอบเนื้อหาที่กำหนด คือ แนวทางการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ สำหรับพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนพานพสกสวัสดิ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาเชียงราย เขต 2

3.7 นำแบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อพิจารณาความถูกต้องเหมาะสม และความครอบคลุมเนื้อหา แล้วนำข้อเสนอแนะที่ได้มาปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา

3.8 นำแบบสอบถามเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญทำการพิจารณาตรวจสอบคุณภาพด้านความเที่ยงตรง เชิงเนื้อหา

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในขั้นตอนนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

4.1 ผู้วิจัยขอหนังสือแนะนำตัวผู้วิจัยและหนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ เพื่อการวิจัยจากมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย แล้วนำส่งไปยังผู้ทรงคุณวุฒิที่คัดเลือกไว้

4.2 ทำการนัดหมายวัน เวลา และสถานที่ในการสัมภาษณ์กับผู้ทรงคุณวุฒิล่วงหน้า

4.3 ดำเนินการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ โดยในการสัมภาษณ์ผู้วิจัยจะเริ่มต้นจากการแนะนำตัวเอง บอกวัตถุประสงค์ และจุดมุ่งหมายในการสัมภาษณ์ แล้วจึงเริ่มสัมภาษณ์ โดยในกระบวนการสัมภาษณ์นั้น ผู้วิจัยได้ดำเนินการบันทึกข้อมูล โดยวิธีการจดบันทึกข้อมูลและการบันทึกเสียง ทั้งนี้ ผู้วิจัยต้องขออนุญาตผู้ให้สัมภาษณ์ก่อนทำการบันทึกเสียง แล้วจึงบันทึกเสียงเมื่อได้รับอนุญาตแล้ว เพื่อนำมาใช้ในการตรวจสอบและ ตรวจสอบความถูกต้องในภายหลังได้

5. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

ในขั้นตอนนี้ผู้วิจัยจะนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ทั้งหมดมาดำเนินการ ดังนี้

5.1 นำข้อมูลที่ได้จากการจดบันทึกและถอดเทปบันทึกเสียงมาเรียบเรียง และจำแนกประเด็นสำคัญ โดยนำข้อความหรือหรือประโยคที่มีความหมายเหมือนกันหรือใกล้เคียงกันจัดไว้กลุ่มเดียวกันเพื่อเป็นการจำแนก และจัดหมวดหมู่ให้เป็นระบบ จากนั้นสรุปแนวคิด (Conceptual Categories) ตามประเด็นที่กำหนดไว้ในการศึกษา

5.2 ผู้วิจัยจะนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ทั้งหมดมาเขียนเป็นรายงานในรูปแบบพรรณนา โดยเขียนบรรยายสิ่งที่ค้นพบอย่างละเอียดและชัดเจน พร้อมทั้งยกตัวอย่างคำพูดประกอบคำหลักสำคัญ ที่ได้ เพื่อแสดงความชัดเจนของเนื้อหาที่ได้จากการสัมภาษณ์

ขั้นตอนที่ 2 การประเมินแนวทางการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้สำหรับพัฒนาสมรรถนะผู้เรียน ในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนพานพสกสวัสดิ์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 3 คน ครูและบุคลากรทางการศึกษา จำนวน 38 คน และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 13 คน รวมจำนวนทั้งหมด 54 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามที่จัดทำขึ้นจากกรอบแนวคิดในการทำวิจัย ซึ่งได้มาจาก ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ในขั้นตอนที่ 1 การศึกษาแนวทางการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้สำหรับพัฒนา

สมรรถนะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนพานพสกสวัสดิ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงราย เขต 2 แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 2 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับ การศึกษา ตำแหน่งปัจจุบัน ประสบการณ์ในการทำงาน โดยคำถามมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการประเมินแนวทางการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้สำหรับพัฒนา สมรรถนะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนพานพสกสวัสดิ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงราย เขต 2

โดยคำถามแต่ละข้อมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) ของลิเคิร์ท (Likert Scale) มีความหมายดังนี้ (นพพร ธารชัยจันทร์, 2557, น. 49)

ระดับ	5	หมายถึง มีความเป็นไปได้ในการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด
ระดับ	4	หมายถึง มีความเป็นไปได้ในการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก
ระดับ	3	หมายถึง มีความเป็นไปได้ในการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง
ระดับ	2	หมายถึง มีความเป็นไปได้ในการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย
ระดับ	1	หมายถึง มีความเป็นไปได้ในการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยที่สุด

3. การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ขั้นตอนการสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้

3.1 ศึกษาแนวคิดจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

3.2 นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ในขั้นตอนที่ 1 แนวทางการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้สำหรับ พัฒนาสมรรถนะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 มาใช้เป็นกรอบเนื้อหาในการสร้างแบบสอบถาม

3.3 ดำเนินการสร้างแบบสอบถามตามกรอบเนื้อหาที่กำหนด คือ การประเมินแนวทาง การบริหาร จัดการแหล่งเรียนรู้สำหรับพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนพานพสกสวัสดิ์ สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2

3.4 นำร่างแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อพิจารณาความถูกต้องเหมาะสม และความครอบคลุมเนื้อหา แล้วนำข้อเสนอแนะที่ได้มาปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา

3.5 คัดเลือกผู้เชี่ยวชาญแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 3 คน

3.6 นำแบบสอบถามเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญทำการพิจารณาตรวจสอบคุณภาพด้านความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา

3.7 นำผลการประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญมาวิเคราะห์ โดยประยุกต์ใช้วิธีการคำนวณหาค่าดัชนีความ สอดคล้อง (IOC) ของแบบประเมินเป็นรายข้อ โดยข้อคำถามต้องมีค่า IOC ตั้งแต่ 0.67 ขึ้นไป จึงจะถือว่าข้อคำถามที่ สร้างขึ้นนั้นสอดคล้องกับสิ่งที่ต้องการวัด

3.8 ผลการประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน พบว่า แบบสอบถามมีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) เท่ากับ 1.00 ทุกข้อ

3.9 ปรับปรุงข้อคำถามบางข้อตามคำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญ

3.10 นำแบบสอบถามไป Try out โดยนำไปทดลองใช้กับครู โรงเรียนอื่น ๆ ในอำเภอพาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 ซึ่งไม่ใช่กลุ่มประชากรที่ใช้ในการวิจัย จำนวน 30 คน

นำมาวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่น (α) ด้วยวิธีของครอนบาค (Cronbach) พบว่า แบบสอบถามทั้งฉบับมีค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่น (α) เท่ากับ 0.982

3.11 ตรวจสอบความถูกต้องเรียบเรียงของแบบสอบถามแล้วนำไปใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจริงต่อไป

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ขั้นตอนนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

4.1 ผู้วิจัยขอหนังสือขอความอนุเคราะห์จากมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย เพื่อขอความร่วมมืออย่างเป็นทางการในการตอบแบบสอบถาม

4.2 จัดทำแบบสอบถามออนไลน์ด้วย Google Form แล้วนำ URL ของแบบสอบถามออนไลน์มาจัดทำ QR Code เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลแบบออนไลน์

4.3 ส่งแบบสอบถามในรูปแบบ QR Code พร้อมหนังสือขอความอนุเคราะห์ไปยังประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้บริหารสถานศึกษา ครู และบุคลากรทางการศึกษาของโรงเรียนพานพสกสวส์ดี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 ในปีการศึกษา 2565 รวมจำนวนทั้งหมด 54 คน ได้รับผลการตอบแบบสอบถามกลับมาจำนวนทั้งหมด 54 คน

4.4 เก็บรวบรวมและตรวจสอบความถูกต้องครบถ้วนของแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาแล้วทั้งหมด

5. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

5.1 ข้อมูลตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่ (f) ค่าร้อยละ (%) ค่าเฉลี่ย (μ) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ)

5.2 ข้อมูลตอนที่ 2 การประเมินแนวทางการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้สำหรับพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนพานพสกสวส์ดี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าเฉลี่ย (μ) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ)

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง แนวทางการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนพานพสกสวส์ดี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods Research) ซึ่งใช้วิธีการวิจัยผสมระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณ แล้วตามด้วยการวิจัยเชิงคุณภาพ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาแนวทางการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้สำหรับพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนพานพสกสวส์ดี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 และ 2) ประเมินแนวทางการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้สำหรับพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนพานพสกสวส์ดี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสามารถนำเสนอได้ดังนี้

1. แนวทางการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้สำหรับพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนพานพสกสวส์ดี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 พบว่า

1.1 แหล่งเรียนรู้ที่เป็นอาคาร สถานที่ และสิ่งแวดล้อม

ต้องมีการดำเนินการดังนี้ การจัดสรรงบประมาณด้านอาคาร สถานที่ และสิ่งแวดล้อมให้เพียงพอตามที่แผนงาน/กิจกรรม/โครงการเสนอไว้ และร่วมกันวางแผนและควบคุมการใช้จ่ายงบประมาณอย่างประหยัดและคุ้มค่า

1.2 แหล่งเรียนรู้ที่เป็นสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยี

ต้องมีการดำเนินการดังนี้ การวางแผน ร่วมกันกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมายด้านแหล่งเรียนรู้ที่เป็นสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีให้ชัดเจน ระบุทรัพยากรเกี่ยวกับแหล่งเรียนรู้ประเภทสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อใช้ในการพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 จัดประชุมเพื่อวางแผนงาน/โครงการด้านแหล่งเรียนรู้ที่เป็นสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีตามความต้องการและงบประมาณ การประสานงานประสานงานเครือข่ายและทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องโดยใช้กระบวนการ PLC เพื่อร่วมกันหาแนวทางการใช้งาน การดูแลรักษา และการปรับปรุงพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีให้มีประสิทธิภาพเพื่อใช้ในการพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21

1.3 แหล่งเรียนรู้ที่เป็นบุคคล

ต้องดำเนินการดังนี้ การวางแผน วางแผนคัดเลือก/จัดหาบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถ ทั้งจากภายในและภายนอกโรงเรียนเพื่อนำมาใช้ส่งเสริมและพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 จัดทำโครงการที่เน้นความสนใจของนักเรียนเป็นหลักเพื่อให้นักเรียนได้เรียนรู้จากตัวบุคคลมากขึ้น ช่วยให้นักเรียนมีความรู้และพัฒนาการเรียนรู้ของตนเอง งบประมาณ สนับสนุนงบประมาณด้านบุคลากร ค่าจ้าง/ค่าตอบแทนบุคลากร วิทยากร และผู้เชี่ยวชาญให้เพียงพอ และร่วมกันวางแผนและควบคุมการใช้จ่ายงบประมาณอย่างประหยัดและคุ้มค่า

2. ผลการประเมินแนวทางการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้สำหรับพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนพานพสกสวัสดิ์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 พบว่า โดยรวมมีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยสามารถนำมาอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยได้ดังนี้

1. แนวทางการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้สำหรับพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนพานพสกสวัสดิ์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 พบว่า

1.1 แหล่งเรียนรู้ที่เป็นอาคาร สถานที่ และสิ่งแวดล้อม ต้องดำเนินการดั่งนี้งบประมาณ จัดสรรงบประมาณด้านอาคาร สถานที่ และสิ่งแวดล้อมให้เพียงพอตามที่แผนงาน/กิจกรรม/โครงการเสนอไว้ และร่วมกันวางแผนและควบคุมการใช้จ่ายงบประมาณอย่างประหยัดและคุ้มค่า ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้บริหาร ครู คณะกรรมการสถานศึกษาของโรงเรียนให้ความสำคัญกับแหล่งเรียนรู้ที่เป็นอาคาร สถานที่ และสิ่งแวดล้อม เพื่อพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 สอดคล้องกับ คำ วงศ์เทพ (2554) ซึ่งกล่าวถึงแนวทางการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ว่า โรงเรียนมีนโยบายที่ส่งเสริมสนับสนุนการใช้แหล่งเรียนรู้ที่ชัดเจน โดยจัดทำเป็นแผนงานหรือโครงการของโรงเรียนทุกปีการศึกษา มีการจัดสรรงบประมาณและผ่านความเห็นชอบและข้อเสนอแนะจากคณะกรรมการสถานศึกษา ทุกฝ่ายจะมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นส่งเสริมสนับสนุนการใช้แหล่งเรียนรู้

1.2 แหล่งเรียนรู้ที่เป็นสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยี ต้องดำเนินการดังนี้ การวางแผน ร่วมกัน กำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมายด้านแหล่งเรียนรู้ที่เป็นสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีให้ชัดเจน ระดมทรัพยากรเกี่ยวกับแหล่งเรียนรู้ประเภทสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อใช้ในการพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 จัดประชุมเพื่อวางแผนงาน/โครงการด้านแหล่งเรียนรู้ที่เป็นสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีตามความต้องการและงบประมาณ การประสานงาน ประสานงานเครือข่ายและทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องโดยใช้กระบวนการ PLC เพื่อร่วมกันหาแนวทางการใช้งาน การดูแลรักษา และการปรับปรุงพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีให้มีประสิทธิภาพเพื่อใช้ในการพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้บริหาร ครู คณะกรรมการสถานศึกษาของโรงเรียนมีการวางแผนและการประสานงานกับทุกฝ่ายเพื่อหาแนวทางการพัฒนา และปรับปรุงแก้ไข สอดคล้องกับ รัชชนก แสงใส (2558) ซึ่งวิจัยพบว่า แนวทางในการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้คือ 1) การวางแผน ต้องมีการกำหนดแหล่งเรียนรู้ลงไปเป็นหลักสูตรสถานศึกษา 2) การปฏิบัติตามแผนงาน ควรมีการศึกษาให้เข้าถึงความหมาย ความสำคัญ บทบาทหน้าที่ของแหล่งเรียนรู้แต่ละแห่งก่อนที่จะไปใช้ให้ สอดคล้องกับสาระการเรียนรู้ 3) การประเมินผล ควรใช้รูปแบบที่หลากหลายในการประเมินและสอดคล้องกับ วัตถุประสงค์ 4) การแก้ปัญหา ควรนำปัญหาที่พบในการใช้แหล่งเรียนรู้แต่ละครั้งมาปรับปรุงการใช้แหล่งเรียนรู้ และ 5) การจัดทำแผนในครั้งต่อไป ควรมีการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์ให้แก่เด็กเพื่อสร้างองค์ความรู้ได้ตาม วัตถุประสงค์ที่กำหนด

1.3 แหล่งเรียนรู้ที่เป็นบุคคล ต้องดำเนินการดังนี้ การวางแผน วางแผนคัดเลือก/จัดหาบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถ ทั้งจากภายในและภายนอกโรงเรียนเพื่อนำมาใช้ส่งเสริมและพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 จัดทำโครงการที่เน้นความสนใจของนักเรียนเป็นหลักเพื่อให้ นักเรียนได้เรียนรู้จากตัวบุคคลมากขึ้น ช่วยให้นักเรียนมีความรู้และพัฒนาการเรียนรู้ของตนเอง งบประมาณ สนับสนุนงบประมาณด้านบุคลากร ค่าจ้าง/ค่าตอบแทนบุคลากร วิทยากร และผู้เชี่ยวชาญให้เพียงพอ และร่วมกันวางแผนและควบคุมการใช้จ่าย งบประมาณอย่างประหยัดและคุ้มค่า ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้บริหาร ครู คณะกรรมการสถานศึกษาของโรงเรียนให้ความสำคัญการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่เป็นบุคคล สอดคล้องกับ อนุสรฯ ชดิทะ (2558) ซึ่งกล่าวถึงแนวทางการพัฒนาบุคลากร พัฒนาครู โดยการจัดโครงการยกระดับครูสู่ศตวรรษที่ 21 พัฒนาครูให้มีทักษะที่จำเป็นสำหรับศตวรรษที่ 21 (C-Teacher) และโครงการสรรหาบุคลากร โดยการจัดหาบุคลากรผู้เชี่ยวชาญจากภายนอกสถานศึกษาเข้ามาจัดการเรียนการสอนในกลุ่มสาระวิชาที่ขาดแคลน และบุคลากรด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น

2. ผลการประเมินแนวทางการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้สำหรับพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนพนาพศกสวัดดี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 พบว่า โดยรวมมีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งแหล่งการเรียนรู้แบ่งออกเป็น 3 ประเภท คือ แหล่งเรียนรู้ที่เป็นอาคาร สถานที่ และสิ่งแวดล้อม แหล่งเรียนรู้ที่เป็นสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยี และแหล่งเรียนรู้ที่เป็นบุคคล สอดคล้องกับ ชวลิต ชัยชนะ (2558) ซึ่งกล่าวถึงข้อเสนอยุทธศาสตร์การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ที่สอดคล้องกับการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ว่าประกอบด้วย ยุทธศาสตร์ที่ 1 การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ด้านอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม ยุทธศาสตร์ที่ 2 การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ด้านสื่อ วัสดุอุปกรณ์ เทคโนโลยี และยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ด้านทรัพยากรบุคคล

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวทางการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้สำหรับพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 และประเมินแนวทางการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้สำหรับพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนพานพสกสวัสดิ์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 ซึ่งสามารถสรุปผลการวิจัย คือต้องมีการดำเนินการวางแผนการจัดสรรงบประมาณให้เพียงพอตามที่แผนงาน/กิจกรรม/โครงการเสนอไว้และร่วมกันวางแผนควบคุมการใช้จ่ายงบประมาณอย่างประหยัดและคุ้มค่า มีข้อเสนอแนะสำหรับนำผลการวิจัยไปใช้ ดังนี้

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. สถานศึกษาควรนำข้อมูลเกี่ยวกับแนวทางการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้สำหรับพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนพานพสกสวัสดิ์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 ไปใช้ในการกำหนดนโยบายในการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้สำหรับพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

2. สถานศึกษาควรนำข้อมูลที่ได้ไปใช้ในการบริหารนโยบาย การจัดทำแผน และกระบวนการในการพัฒนาปรับปรุงสภาพแวดล้อมของแหล่งเรียนรู้ให้ดียิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาแนวทางการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้โดยใช้กระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) เพื่อพัฒนาแหล่งเรียนรู้สำหรับการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษา

2. ควรมีการศึกษาแนวทางการพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบบูรณาการแหล่งเรียนรู้ที่สอดคล้องกับการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษา

3. ควรศึกษาสถานศึกษาที่ประสบผลสำเร็จในการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้สำหรับการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เพื่อนำมาวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรคว่าเป็นอย่างไรบ้าง เพื่อเป็นแนวทางสำหรับโรงเรียนอื่นต่อไป

รายการอ้างอิง

คำ วงศ์เทพ. (2554). การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนในอำเภอ แม่ลาน้อย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาแม่ฮ่องสอนเขต 2. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่. เชียงใหม่.

เจนจิรา อุปัญญา. (2558). การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนแก้ง โนนคำประชาสรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามุกดาหาร. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร. สกลนคร.

ชวลิต ชัยชนะ. (2558). ข้อเสนอเชิงยุทธศาสตร์เพื่อการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ที่สอดคล้องกับการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนสันติคีรีวิทยาคม อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย. การศึกษาอิสระครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย. เชียงราย.

รัชชนก แสงใส. (2558). แนวทางการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ภายนอกโรงเรียนเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนเทศบาล 3 ศรีทรายมูล. การศึกษาอิสระ คุรุศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย. เชียงราย.

ชาญชัย อจินตมาจร. (2550). หลักการบริหารการศึกษาและจัดการศึกษา. กรุงเทพมหานคร : พิมพ์ดี.

ญาณิศา ดวงสีทอง. (2561). การพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 โรงเรียนหนองไผ่เจริญวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2. วิทยานิพนธ์ คุรุศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร. สกลนคร.

ฐานิสรา กาบบัวศรี. (2562). “เทคนิคและกระบวนการ POSDCoRB (Process and Technique of POSDCoRB)”. วารสารสมาคมพัฒนาวิชาชีพการบริหารการศึกษาแห่งประเทศไทย. 1(3), 15-22.

ประภาภรณ์ มีพรหม. (2559). การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนบ้านข้าพพิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22. วิทยานิพนธ์ คุรุศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร. สกลนคร.

วสันต์ สว่างศรีงาม. (2555). สร้างทักษะให้ผู้เรียนพร้อมสู่ศตวรรษที่ 21. วารสาร *School in focus*. 4(11), 4 – 7.

วิจารณ์ พานิช. (2555). วิธีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ในศตวรรษที่ 21. กรุงเทพมหานคร : มูลนิธิสดศรี - สฤษดิ์วงศ์.

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา. (2556). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานฯ.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2551). หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน. (2556). แนวทางการดำเนินการเพื่อการประกันคุณภาพและรับรองมาตรฐานคุณภาพการศึกษาเอกชน. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์การศาสนา.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2557). แนวทางการพัฒนาการศึกษาไทยกับการเตรียมความพร้อมสู่ศตวรรษที่ 21. (รายงานผลการวิจัย). กรุงเทพมหานคร : สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.

สุวดี อุปปินใจ และคณะ. (2564). ระบบและกลไกการบริหารจัดการคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกอนาคต. รายงานวิจัย. เชียงราย : มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.

อนุสรณ์ จัฒตะ. (2558). ข้อเสนอเชิงยุทธศาสตร์การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ที่สอดคล้องกับการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนเทศบาล 2 บ้านใหม่ประกอบราษฎร์วิทยานุกูล เทศบาลตำบลจันทน์ อำเภอมะจัน จังหวัดเชียงราย. การศึกษาอิสระ คุรุศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย. เชียงราย.

Luther H. Gulick and Lyndall F. Urwick (1937, p.332)